

PROF. DR. AHMET BURAN, **KURŞUNLANAN TÜRKOLOJİ**, MANAS YAYINCILIK, ELAZIĞ 2007, 396 s.

Ercan ALKAYA*

Yahya Kemal, Edebiyata Dair” adlı kitabında “Kalble Dil” başlıklı yazısına “Kalbi olanların dili yok, dili olanların kalbi yok.” diye başlar. Milletleri derinden etkileyen büyük felaketler ve bunun neticesi olan acılar kendiliğinden dile gelmezler. Şairler veya yazarlar ancak bunları kaleme alır ve sonrakilere aktarırlar.

Prof. Dr. Ahmet Buran’ın Kurşunlanan Türkoloji adlı kitabını okuyunca milletin yaşadığı felaketleri kalbinin en derinlerinde duyan bir insanın dilinden dökülen çığlıkları, acıları, ıstırapları gördüm ve sonra düşündüm ki insanın kalbi ve dili bir arada olunca ortaya “Kurşunlanan Türkoloji” çıkıyormuş.

Elazığ’da faaliyet gösteren Manas Yayıncılık tarafından basılan Kurşunlanan Türkoloji adlı eser, 19. yüzyılın ikinci yarısı ile 20. yüzyılın ilk yarısı arasında, yaklaşık yüz yıllık zaman dilimi içinde Türk dünyası coğrafyasında meydana gelen sürgün, kıyım ve ölümlere kısacası Türklüğün trajedisine tutulmuş bir aynadır. Yüzlerce yıl dünyanın dört bir köşesine insanlığı, adaleti, hoşgörüyü götüren bir milletin son yüzyılda maruz kaldığı acılar, bütün dehşetiyle ortaya konulmaktadır.

Ahmet Buran, Moskova’da bulunduğu sırada “Repressirovannaya Turkologiya” adını taşıyan bir kitap görür. Bu kitapta, Sovyetler Birliği döneminde sırf Türkolojiyle ilgilendikleri için cezalandırılan Türkologların bir kısmının hayat hikâyesini okuyunca çok etkilenir ve bu konuyla ilgili daha fazla bilgi ve belge toplamaya başlar. Ahmet Buran, bu eseri yazma amacını ve adını “ da Kurşunlanan Türkoloji” koymasının sebebini şöyle açıklamaktadır:

“Sovyetler Birliği’nin dağılmasından sonra “Repressiya Kurbanları” ile ilgili çok sayıda kitap yayınlanmıştı. Repressirovannaya Turkologiya adlı kitabın ilhamıyla bu konuda yazılmış kitapları ve

* Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü Öğretim Üyesi. ealkaya@firat.edu.tr

makaleleri toplamaya başladım ve gördüm ki, **gerçekten büyük bir sorumluluk altındayız. Değişik Türk topluluklarına mensup binlerce aydın, “Türkçü, Turancı, halk düşmanı, sistem karşıtı, Japon ya da Alman ajanı” olmakla suçlanarak, sürgüne gönderilmiş, baskı altına alınmış, hapsedilmiş ya da kurşuna dizilerek öldürülmüşlerdi.**

Türkler sözkonusu olunca Uluslararası hukukun, adalet ve insan haklarının işe yaramadığını biliyordum. Bu durumda beynimde Gaspıralı'nın sözleri yankılandı: “Milletle hizmet etmek istiyorsan, elinden gelen işle başla...” Evet, bunları yazmak elimden gelebilirdi ve ben çeşitli kaynaklarda yer alan, ancak kamuoyu tarafından çok ayrıntılı olarak bilinmeyen bu olayları yazmaya başladım.

*Bu çalışma vesilesiyle öğrencilik yıllarımdan beri adlarını ya da bir kısım eserlerini bildiğim, Samoyloviç, Polivanov, Hocayev, Çobanzade, Cumabayev, Baytursunov, Tımıstanov, Atıngulov, Gubeydullin, Şabdanov, Jubanov, Şonanov, Aliyev, Asan, Kurmanov, Simumyagi, İpçi, Zebirov, Şeref, Hasanov, Arabayev, Azizoğlu ... gibi birçok dilbilimci-Türkoloğun cezalandırıldığını ve genellikle de kurşuna dizilerek öldürüldüklerini öğrenince gerçekten çok üzüldüm. Elbette öldürülenler burada sayılanlarla sınırlı değildi ve daha birçok şair, yazar ve devlet adamı öldürülmüştü. Öldürülen bu şair, yazar, fikir ve devlet adamları Türk topluluklarının fikir ve kanaat önderleriydi. Onlar Türk toplumuna yol gösterecek, Türk dilini işleyecek ve Türk aydınlanmasını gerçekleştireceklerdi. Onları yok etmek, Türk milletini, yolunu aydınlatacak ışıktan yoksun bırakmak demektir. Onlar sadece bir can değil, bir millet demektir... **Onun için bu kitabın adına “Kurşunlanan Türkoloji” dedim.***

Ahmet Buran, bir Türkolog kimliğiyle kendisini büyük bir sorumluluk altında hissederek ve Gaspıralı İsmail'in sözlerinden hareketle millete hizmet etmek için elinden geleni yapmış ve canlarına pahasına Türkolojiye hizmet edenlerin yaşadığı felaketi “Kurşunlanan Türkoloji” adıyla destanlaştırarak milleti adına meslektaşlarına karşı taşıdığı vicdani görev ve sorumluluğunu yerine getirmeye çalışmıştır.

İki bölümden meydana gelen 1. bölümü Korku Tüneli (s. 19-234), 2. bölümü Kurşunlanan Türkoloji (237-389) adlarını taşıyan eser bir Ön Söz (s. 7-12) ile başlamaktadır. Buran, ön sözde Türk dünyasının bulunduğu alanı kısaca belirledikten sonra, 1552'de Kazan'ın Ruslar tarafından işgaliyle başlayan ve İdil-Ural, Kırım, Kafkaslar ve 19. yüzyılın ikinci yarısında Türkistan'ın işgaline kadar devam eden süreçte değinir. Batıda ise 1683 yılındaki Viyana yenilgisi ile başlayan Osmanlı çöküşü devam eden asırlarda Kuzey Afrika, Arabistan yarımadası, Irak, Suriye, Balkanlar ve Avrupa'daki toprakların önemli bir kısmının kaybedilmesiyle son bulur. 16. yüzyıldan 20. yüzyıla kadar devam eden dönem Türklerin güç kaybetmeye başladığı, toprak kaybettiği, insan kaybettiği, büyük acılara uğradığı yıllardır.

İki bölümden oluşan eserin Korku Tüneli adını taşıyan birinci bölümünde 19. yüzyılın ikinci yarısı ile 20. yüzyılın ilk yarısı arasında, yaklaşık yüz yıllık zaman dilimi içinde Türk dünyası coğrafyasında meydana gelen bu sürgün, kıyım ve ölümler özetlenmiştir. Türkler Kırım'da, Balkanlarda, Kafkaslarda, İdil-Ural'da, Batı Türkistan'da, Doğu Türkistan'da, İran, Irak, Suriye Bölgeleri ile Anadolu'da gerçek bir ölüm kalım mücadelesine girişmiş ve nüfuslarının yarısından fazlasını kaybetmişlerdir. Yazarın kendi ifadesiyle: “Kitabımızın bu bölümünde, sonsuza akan zaman yolculuğunda, Türklerin panik halinde girdikleri, yüz yıllık karanlık “korku tüneli”nden sağ çıkanları ile çıkamayanlarının öyküsü özetlenmiştir.” (s. 9).

Yazar, Korku Tüneli adını taşıyan birinci bölümü (s. 19-234) kendi içerisinde yedi ana başlık altında ele almıştır. Bu bölümün ilk ana başlığı “20. Yüzyılda Türklerin Uğradığı Sürgün, Baskı ve Soykırımın Genel ve Kısa Tarihçesi” (s. 19-21) adını taşımaktadır. Yazar, efsanelere/destanlara göre Türk tarihinin bir soykırımla başladığını ve bu sürecin 20. yüzyıla kadar da kısmen böyle devam ettiğini, 20. yüzyılın ise Türkler için “kara” bir yüzyıl haline dönüştürüldüğünü ifade eder. İnsanlığın yaşadığı derin acılardan sonra demokrasi, insan hakları, hukukun üstünlüğü ilkesinin bütün dünyada benimsenen ortak değerler haline getirildiği 20. yüzyılda Türkler yine kaybetmeye devam etmişlerdir.

Yazar, bu bilgileri verdikten sonra, 18 ve 19. yüzyıllarda devam edip 20. yüzyılın ilk çeyreğine kadar kaybeden, göç eden, sürgün edilen ve soykırıma mahkum bırakılan Türklerin yaşadığı acıları ise

altı ana başlık altında anlatır. İlk başlık “Balkanlarda” (s. 23-36) adını taşımaktadır. Bu bölümde, Avrupa’da ve Balkanlarda hakim olduğu süre içinde bir çok farklı etnik grubu hoşgörü ve adalet içerisinde yaşatan Türklerin 1687’den başlayıp 1989’a kadar devam eden süreçte geriye çekilirken yaşadığı acılar ve kaybettikleri insanlar konu edilir. Mora yarımadasında yaşayan 20.000 Türkü Yunanlılar, Harmanlı’daki 20.000 Türkü ise Bulgarlar bir kerede katlederler. Sadece Balkan Savaşı sırasında meydana gelen göçte, 600.000 Müslüman öldürülür. 1877/78 Osmanlı-Rus savaşında bir Alman demir yolu memurunun hatıralarında “*Yolda dört yüz cesede rastladım. Üst üste yığılmışlardı ve hepsi çıplaktı. Kadın, erkek, çocuk hepsi önce karda, soğukta çıplak bırakılmış, sonra öldürülmüşlerdi. Bunların içinden iki yaşında bir çocuğu ben kurtardım.*” geçen bu ifadeler Türklerin Balkanlarda uğradığı soykırımı açıkça anlatmaktadır. Yazarın da ifadesiyle Balkan savaşları, Osmanlı Devleti’nin Avrupa’daki topraklarının % 83’ü, nüfusunun da % 69’unu kaybetmesiyle sonuçlanmıştır.

“Adalarda” (s. 37-49) başlığını taşıyan bölümde ise Türk milletinin Kıbrıs’ta (s. 37-46) ve Girit’te (s. 46-49) yaşadığı acılardan bahsedilir. Kıbrıs ve Girit’te de sonuç farklı olmamış yine binlerce insan Rum ve Yunan çetecileri tarafından öldürülmüş, on binlerce insan da vatanlarından göç etmek zorunda bırakılmışlardır. Kitabın diğer bölümlerinde olduğu gibi bu bölümde de Türklerin yaşadığı acıları gösteren fotoğraflar bulunmaktadır. 42. sayfada, Kıbrıs’ta görev yapan Dr. Binbaşı Nihat İlhan’ın eşi ve üç çocuğunun banyo küvetinde kurşunlanarak katledildiklerini gösteren fotoğraf, Türklerin maruz kaldığı vahşetin yanı sıra Rumların ve Yunanlıların alçaklığını da açıkça ortaya koymaktadır.

“Sovyetler Birliği’nde” (s. 51-147) başlıklı bölümde 1930 ila 1950 yılları arasında Türklerin buldukları yerlerden sürülerek ülkenin başka yerlerinde yaşamaya mecbur edilmeleri ve bu süreçte yaşanan acılar dile getirilir. Bu dönem Sovyetler Birliği’nde insan olmanın hele hele Türk olmanın çok zor olduğu yıllardır. 1931’den 1933’e kadar toplam 1.317.000 kişi buldukları yerden çıkarılmıştır. Sadece 1937-1938 yılları arasında 1.500.000 insan siyasi baskılara maruz kalmıştır. Bunlardan 1.344.500 kişi hüküm giymiş, 681.692 kişi ise hunharca katledilmiştir. 2. Dünya Savaşı sırasında ve sonrasında Sovyetlerde 3.332.560 kişi yaşadığı topraklardan çıkarılmıştır. Bu süreçte resmi rakamlara göre 10 milyon insan öldürülmüştür. Ancak, yazarın ifadesine göre bu rakamın 30-40 milyon arasında olduğu tahmin edilmektedir.

Sovyetlerin uyguladığı bu baskı neticesinde o coğrafyada yaşayan birçok halk mağdur olmuştur. Anca Türkler her zaman olduğu gibi bu dönemde de yok olmaya, kaybetmeye devam etmişlerdir. Bu bağlamda Karaçay-Balkar Türkleri, Kırım Türkleri, Ahıska Türkleri vatanlarından sürülmüşler, büyük acılar yaşamış, binlercesi yollarda ölmüştür. Yazar, bu bölüm içinde Sovyetler Birliği’nde yaşayan Türkleri “İdil Ural’da” (s. 83-94), “Kafkaslarda” (95-119) ve “Batı Türkistan’da” (121-147) başlıkları altında ele almış ve Tatar, Başkurt, Azeri, Ahıska, Karaçay-Balkar, Kırgız, Kazak, Özbek, Türkmen gibi Türklerin yaşadığı acıları, maruz kaldıkları işkenceleri, tabi tutuldukları insanlık dışı davranışları, açlık felaketini belgeleriyle ortaya koymuştur.

Sovyetler Birliği coğrafyasında ölümün kol gezdiği, baskı, işkence, sürgün ve hapis cezalarının sıradan olaylar haline geldiği ve milyonlarca insanın mağdur olduğu dönemin anlatıldığı bu bölümü okumak çok zor, fakat anlatmak neredeyse imkânsız gibi! Kırgızistan’daki vahşetin yalnızca bir bölümünü anlatan Çon Taş katliamını okumak bile kitabın tamamı hakkında bir fikir verebiliyor. Çon Taş katliamı*, 1937 yılında tutuklanan ve içerisinde Cengiz Aytmatov’un babası Törekul Aytmatov’la birlikte, Kasım Tımistanov, Bayalı İsakayev, Osmonkul Aliyev gibi çok değerli bilim adamı ve aydınların da bulunduğu 137 kişinin 1938 yılında öldürülmesiyle son bulan hazin bir olaydır. 1938’de kurşunlanarak öldürülen ve bugün Ata-Beyit denilen yere gömülen bu 137 kişinin akıbeti ancak 1991 yılında Bübüyra Kıdıraliyeva adlı bir kadının anlattıklarından sonra anlaşılabilmiştir. 1937’den sonra yıllarca resmi makamlara başvurarak yakınlarını arayan insanlar, ancak 1991 yılında toplu bir mezarda

* “Kurşunlanan Türkoloji” adlı eserin kapak resmindeki görüntü, 1938’de katledilen 137 Kırgız aydını anısına dikilen “Çon Taş” anıtının fotoğrafıdır.

yakınlarını bulabilmişlerdir. Ahmet Buran bu bölümde şöyle bir hatırasına da yer veriyor: “2004 yılında, katledilen 137 kişinin toprak altından çıkarılışını gösteren resimlerin, katledilen kişilerin kemiklerinin, kafataslarının ve özel eşyalarının sergilendiğini Ata-Beyt’teki “*vahşet müzesi*”ni gezerken, Tatar asıllı olan müze görevlisi bize, cesetler çıkarılırken orada olduğunu, Devlet Başkanı Askar Akayev ve Cengiz Aytmatov’un da bizzat çalışmaları izlediklerini, kimlik tespitleri yapıldıktan sonra Törekuş Aytmatov’un kemiklerinin bir sandığa konulduğunu ve Cengiz Aytmatov’un babasının kemikleri başında “*Baba! Elli yıldır seni arıyordum, neredeydin!*” diyerek hıçkırarak ağladığını anlatmıştı.”

Bu dram yalnız Cengiz Aytmatov’un değil o coğrafyada yaşayan bütün Türklerin hatta bütün halkların dramıdır. Bu dönemde bilim adamı, doktor, asker, öğretmen, parti görevlisi, yazar, köylü, ev hanımı; Hıristiyan, Müslüman olmanın Sovyet yönetimi bakımından hiçbir önemi olmamış, “Yüce Stalin” ve oluşturulmaya çalışılan ortak “Sovyet vatandaşı” tipi tek gerçek olarak kabul edilmiştir. Farklı düşünenler ve davrananlar “halk düşmanı” ilan edilmiş, sürgünden ölüme kadar her cezaya çarptırılmıştır.

Korku Tüneli adlı birinci bölümün beşinci başlığı “Doğu Türkistan’da” (149-157), altıncı başlığı “Irak ve İran’da” (s. 159-169) ve yedinci başlığı “Türkiye’de” (171-234) adlarını taşımaktadır. Yazar, bu bölümlerde sırasıyla Çin’e bağlı olarak yaşayan Doğu Türkistan’daki, Irak ve İran’daki Türklerin uğradığı haksızlıkları, asimilasyon politikalarını belgelerle ve fotoğraflarla gözler önüne sermektedir.

Sovyetler Birliği döneminde yaşamış bugün bir kısmı bağımsız, bir kısmı da özerk olan Türklerle konuştuğumuzda sıklıkla işittiğimiz bir cümle vardır: “Türkiye’de Türk olmak kolay!” diye. Eserin “Türkiye’de” (s. 171-234) başlıklı bölümü okuduğumuz zaman, aslında Türkiye’de Türk olmanın o kadar da kolay olmadığını anlayabiliyoruz. Yüzyıllarca aramızda hoşgörü ve adalet içinde yaşayan, her türlü maddi ve manevi imkânlarla sahip olan Ermeni ve Rumların yapmış oldukları katliamları okuyunca (s. 172-189) Türkiye’de gayrimüslim veya gayritürk olmanın aslında daha kolay olduğunu gösteriyor. Bu bölümde ayrıca “Türkçülük-Turancılık” davası da ele alınmış, Türkiye’de Türklere yapılan baskı ve zulümlere de ayna tutulmuştur.

İkinci Dünya Savaşının devam ettiği yıllarda Rusya’nın Almanlar karşısında üstünlüğü ele almasıyla birlikte, Başbakan İsmet İnönü hükümetinin Alman karşıtı olduğunu göstermek için Türkçü aydınları tutuklatmaya başlamıştır. Başta Hüseyin Nihal Atsız olmak üzere Hüseyin Namık Orkun, Zeki Velidi Togan, Orhan Şaik Gökyay, Reha Oğuz Türkan, Alparslan Türkeş, Fethi Tevetoğlu gibi çok önemli aydın, bilim adamı ve askerler bu süreçte mağdur ve mahkum edilmişlerdir. Hapislerde yatan, işlerinden edilen, ailelerinden koparılan bu insanlar, o dönemlerde Türkiye’de Türk olmanın ne kadar zor olduğunu en önemli timsalleridir. Esere Hüseyin Nihal Atsız’ın Savunması (s. 197-221) ve Orhan Şaik Gökyay’ın Savunması (s. 221-234) da eklenerek bu dönemdeki haksızlıklar ibretle ortaya konulmuştur.

Eserin adı olan “Kurşunlanan Türkoloji” aynı zamanda ikinci bölümün de adıdır. Bu bölüm de ise çoğunluğu Sovyetler Birliği’nde olmak üzere, Çin’de ve Türkiye’de Türkologların, şair, yazar, fikir adamı Türk aydınlarının uğradığı katliam, sürgün ve baskılar anlatılmıştır. Cezalandırılan, sürgüne gönderilen, hapsedilen ve öldürülen şair, yazar ve bilim adamları bu bölümde yer almıştır. Şair ve yazarlar temsil ettikleri Türk topluluğu ile ilgili bölümde ismen anılmış, hangi cezaya çarptırıldıkları daha çok dipnotlarda belirtilmiştir. Bunlar arasında, dilbilimci-Türkolog olanların hayatı ve aldıkları cezalar kısaca anlatılmıştır.

Kitabın ikinci bölümünü oluşturan “Kurşunlanan Türkoloji”nin (s. 237-389) girişinde “Doğubilimi ve Türkolojinin Doğuşu (s. 237-244), ana başlığı altında “Doğubilimi/Oryantalizm” (s. 237-239) ve “Türklük Bilimi/Türkoloji” (s. 239-244) alt başlıklarıyla Oryantalizmin ve Türkolojinin ortaya çıkışı, gelişimi ve yayılması anlatılmıştır. Türkolojiyle ilgilenen kurum/kuruluşlar ve Türkolojiye hizmet eden belli başlı kişiler bu bölümde kısaca ele alınmıştır.

İkinci bölümün asıl kısmı olan ve Türkolojiye hizmet ettikleri için cezalandırılan Türkologlar ise “Cezalandırılan Şair, Yazar ve Türkologlar” (245-389) başlığı altında buldukları bölgelere ve

mensup oldukları Türk boyuna göre anlatılmışlardır. Bu kişiler sırasıyla “Sovyetler Birliği’nde” (s. 249-371), “Çin’de” (s. 373-377) ve “Türkiye’de” (s. 379-389) başlıkları içinde anlatılmıştır.

“Sovyetler Birliği’nde” (s. 249-371) başlığı bu bölümün en çok yer verilen kısmıdır. Sırasıyla Rus, Ukrayn, Estonyalı, Özbek, Türkmen, Azeri, Kazak, Kırgız, Tatar, Başkurt, Kırım Türkü, Nogay, Kumuk ve Karaçay-Balkar Türkü olan şair, yazar ve Türkologlar bu bölümde anlatılmıştır. Burada hayatları anlatılan ve akıbetleri hep aynı olan insanların ortak bir özelliği vardır: Türkolog olmak. Stalin ve Mevcut Sovyet yönetimi Türkolojiye hizmet eden bu insanları suçlu kabul etmiş, “gerici”, “pantürkist”, “panturanist”, “panislamist”, “halk düşmanı”, “Alman ajanı”, “Japon ajanı” gibi çeşitli mesnetsiz suçlamalarla bu aydınlara korkunç bir son hazırlamıştır. Stalin’in ölümünden sonraki süreçte birçoğu aklanan ve itibarları iade edilen bu insanların tek suçunun Türk olmak veya Türkolog olmak olduğu anlaşılmıştır.

Bu süreçte Türk dillerinden biriyle ya da daha genel anlamda Türkoloji ile ilgilenenler, Türkiye ile ilgisi olanlar, Türk dili ile edebiyat yapanlar, Türk destanlarıyla ilgilenen ve onları yayımlamaya çalışanlar, mensup oldukları millete bakılmaksızın cezalandırılmış, genellikle de kurşuna dizilmişlerdir. Öldürülen kişiler arasında bulunan Aleksandr Nikolayeviç Samoyloviç Ukraynalı, Yevgeniy Dmitriyeviç Polivanov, Artur Rudolfoviç Zilfeld-Simomyagi ise Estonyalıdır (s. 253). Stalin yönetimi bir şekilde Türklükle ilgisi olan ve Türkolojiye hizmet eden herkesi yok etmiş veya yok etmeye çalışmıştır.

Bu bölümde Sovyetler Birliği’nde, yukarıda mensup oldukları millet veya boyları gösterilen, Türk olan/olmayan dört yüzden fazla isim zikredilmiş ve akıbetleri hakkında bilgi verilmiştir.

“Çin’de” (s. 373-377) başlığı altında Doğu Türkistan’da yıllardır Çin zulmünde ve esaretinde yaşayan Türkler anlatılmış; otuz kadar mağdur edilen, mahkum edilen, öldürülen şair, yazar ve bilim adamı hakkında bilgi verilmiştir. Bu bölümün sonunda da Uygur Türklerinin büyük mücadele adamı İsa Yusuf Alptekin’in hayatı ve mücadelesi verilmiştir.

“Türkiye’de” (s. 379-389) başlığı adlı bölümde, Sovyetler Birliği’nde estirilen terörün bir benzerinin yaşandığı Türkiye’de, Türk olmanın zor olduğu 1940’lı yıllar anlatılmış ve bu süreçte mahkum ve mağdur edilen Hüseyin Nihal Atsız, Orhan Şaik Gökyay, Hüseyin Namık Orkun, Osman Turan, Reha Oğuz Türkan, Necdet Sancar, Hikmet Tanıy gibi Türkologlardan bahsedilmiştir. Adı geçen bu insanlar, tıpkı Sovyetler Birliği’nde olduğu gibi Türkçü-Turancı olmakla suçlanmış, “kurşunlanan Türkologlar” olmasa da “mağdur ve mahkum edilen Türkologlar” olmuşlardır.

Eserin sonunda bulunan “Kaynaklar” (s. 391-396) kısmında konuyla ilgili birçok yerli yabancı kitap ve makale ismi bulunmaktadır.

Prof. Dr. Ahmet Buran’ın milletine ve meslektaşlarına karşı vicdani sorumluluğunu yerine getirmeye çalıştığı 396 sayfalık bu kitap, ayrıca 78 fotoğraf, çeşitli resmi belge, hatıralar ve şiirlerle de zenginleştirilerek eşsiz bir üslupla kaleme alınmıştır.

Ahmet Buran bu kitabı milletine ve meslektaşlarına duyduğu vicdani borcun neticesinde kaleme almıştır. Şairler ve yazarların başkalarından farkı, milletinin sevinçlerini, coşkularını, acılarını, felaketlerini dile getirmeleri ve kendilerinden sonraki kuşaklara aktarmalarıdır. Zira, şair:

“Bırak beni haykırayım, susarsam sen mâtem et;

Unutma ki şâirleri haykırmayan bir millet,

Sevenleri toprak olmuş öksüz çocuk gibidir” diyor.

Bu kitap, dünyaya insanlık dersi veren Türk milletinin bağrından çıkmış evlatlarına reva görülmüş insanlık dışı muamelelerin destanlaştırıldığı bir haykırıdır. Öğrencisi olmakla her zaman iftihar ettiğim Prof. Dr. Ahmet Buran’ın bu eseri kaleme alırken hem milleti hem de meslektaşları olan Türkologlar adına yüreğinin nasıl yandığını, canının ne kadar acıdığını biliyorum. Türk dünyasının, Türkolojinin bu vefalı evladına sonsuz şükranlarımı arz ediyorum. Allah, bir daha bu millete böyle bir kitap yazdırtmasın.